

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: «Εικόνες και στερεότυπα του Άλλου στην λογοτεχνία του 20ού αιώνα»

Κωδικός μαθήματος: BNE 031.1

Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 12263

Διδάσκουσα: Αμπατζοπούλου Φραγκίσκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστούν ζητήματα που αναφέρονται στις εικόνες και τα στερεότυπα του Άλλου, όπως αυτά εμφανίζονται στα λογοτεχνικά κείμενα του 19ου και 20ού αιώνα. Ως «Άλλο» εννοούμε τον Ξένο, αλλά και τον διαφορετικό, τον «περιθωριακό», και όλες εκείνες τις μορφές που συνιστούν την «ετερότητα», σε σχέση με την κυρίαρχη «ταυτότητα».

Στην ανάλυση των λογοτεχνικών κειμένων θα χρησιμοποιηθούν τα μεθοδολογικά εργαλεία της αφηγηματολογίας, της δομικής ανάλυσης και της σημειολογίας. Η εξέταση αυτή μπορεί να αποβεί χρήσιμη όχι μόνο για την μελέτη της εικόνας του Άλλου στη λογοτεχνία, αλλά και για την προσέγγιση της «ολικής» ιστορίας, όπως διαγράφεται στις προθέσεις των επιστημών του ανθρώπου. Αντίστοιχα, η εξέταση σ' αυτό το ερευνητικό πλαίσιο είναι χρήσιμη και για διάφορα ζητήματα ενδοκειμενικού χαρακτήρα, που επικεντρώνονται σε ζητήματα της σχέσης ιδεολογίας και μορφής.

Η εικόνα του Άλλου θα εξεταστεί σε έργα των Στέφανου Ξένου, Κωνσταντίνου Ράμφου, Αλέξανδρου Ραγκαβή, Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, Γεωργίου Βιζυηνού, Μιχαήλ Μητσάκη, Μαρίας Μηχανίδου, Χρήστου Χρηστοβασίλη, Γρηγόριου Ξενόπουλου, Στρατή Δούκα, Νίκου Καζαντζάκη, Θράσου Καστανάκη, Διονυσίου Ρώμα, Κοσμά Πολίτη, Μ. Καραγάτση, Δημήτρη Χατζή, Λιλής Ζωγράφου, Γιώργου Ιωάννου, Τατιάνας Γκρίτση-Μιλλιέξ, Στρατή Τσίρκα, Γιώργου Φιλίππου Πιερίδη, Κώστα Μόντη, Ρέας Γαλανάκη, Μισέλ Φάις κ.ά.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Άγγελος Σικελιανός, Οδυσσέας Ελύτης Η αναζήτηση του νεοελληνικού πολιτισμικού προτύπου

Κωδικός μαθήματος: BNE 038

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12264

Διδάσκουσα: Νάντια Στυλιανού

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του σεμιναρίου είναι η ανάδειξη των δεσποζόντων γνωρισμάτων τα οποία ορίζουν το στίγμα του νεοελληνικού πολιτισμικού προτύπου. Μέσα από τις εργασίες θ'ανιχνευθεί το κοσμοείδωλο και το αξιακό σύστημα των έργων τους μέσα από στοιχεία διακριτικά της γεωπολιτισμικής ιδιομορφίας του ελληνικού χώρου. Παράλληλα θα εξετασθεί η σχέση των ποιητών με την παράδοση και την ελληνική διαχρονία ενώ ταυτόχρονα θα μελετηθεί ο μηχανισμός της μυθοπλασίας και η συνάρτηση της ποιητικής τους με το κοσμοθεωρητικό τους σύστημα. Θα μελετηθεί επίσης η εντοπιότητα μέσα από τους διπολικούς άξονες φύση- πολιτισμός, άτομο-κοινωνία, ορθολογισμός- μυστικισμός καθώς και το τρόπος πρόσληψής τους στο έργο του Α. Σικελιανού και του Ο. Ελύτη. Μέσα από τη συγκρότηση της θεματικής, της εικονοπλασίας και του σημασιακού σύμπαντος θ'αναδειχθεί η κρυστάλλωση της φυσιογνωμίας τους νεοελληνικού πολιτισμικού προτύπου.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Νεοελληνική Λογοτεχνία II

Κωδικός μαθήματος: BNE 092

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12265

Διδάσκουσα: Μαίρη Ρούσου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα μελετηθούν κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας του 20^{ου} αιώνα με κύριο άξονα την ποίηση. Θα δοθεί έμφαση καταρχήν στο πέρασμα από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα, έτσι όπως εκφράστηκε στον ελλαδικό χώρο από την ηγετική φυσιογνωμία του ποίηση του Λορέντζου Μαβίλη, Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, Ιωάννη Γρυπάρη και Λάμπρου Πορφύρα.

Θα εξεταστεί η ποίηση του Αλεξανδρινού Κωνσταντίνου Καβάφη ως παράδειγμα ποιητή που έζησε και έγραψε έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους και που στόχευσε μεταξύ άλλων, στην ανάδειξη του οικουμενικού χαρακτήρα του ελληνισμού. Στη συνέχεια θα μελετηθούν οι ποιητές Άγγελος Σικελιανός και Κώστας Βάρναλης, ως συνεχιστές της κληρονομιάς του Κωστή Παλαμά και την ποίησης του 19^{ου} αιώνα και ιδιαίτερα της Επτανησιακής Σχολής.

Θα γίνει αναφορά στην κληρονομία του Συμβολισμού και στους ποιητές του Μεσοπολέμου, Ρώμο Φιλύρα, Απόστολο Μελαχρινό, Μιλτιάδη Μαλακάση και Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, ενώ θα μελετηθεί η εμβληματική περίπτωση του Κώστα Καρυωτάκη.

Τέλος θα μελετηθεί το πέρασμα στον Μοντερνισμό που πραγματοποίησε η Γενιά του 30 μέσα από τα ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη, Οδυσσέα Ελύτη και Γιάννη Ρίτσου, ενώ θα εξεταστούν και υπερρεαλιστές ποιητές όπως ο Ανδρέας Εμπειρικός, ο Νίκος Εγγονόπουλος και ο Νικήτας Ράντος.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 110

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 10081

Διδάσκουσα: Κωνσταντίνου Στραυρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή στην ιστορία της ελληνικής γραφής και των χειρογράφων από την εμφάνιση του κώδικα (2ος αιώνας μ.Χ.) μέχρι και την εδραίωση της τυπογραφίας (16ος αιώνας). Στο μάθημα αναπτύσσονται γενικότερα θέματα (υλικά, γραφές, τεχνικές και εργαστήρια παραγωγής, οικονομικά και κοινωνικά συμφραζόμενα, χρονολόγηση), ενώ παράλληλα περιλαμβάνεται άσκηση στην ανάγνωση και μεταγραφή των χειρογράφων.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Θεωρία Λογοτεχνίας

Κωδικός μαθήματος: BNE 130

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 10055

Διδάσκων: Πουργούρης Μαρίνος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση βασικών εννοιών της λογοτεχνικής θεωρίας. Εστιάζει στην εξέταση του λογοτεχνικού κειμένου σε σχέση με τους βασικούς άξονες που το αποτελούν, όπως τις έννοιες του συγγραφέα, του αναγνώστη και της πραγματικότητας (μίμησης), εντοπίζοντας ιστορικές αντιλήψεις που σχετίζονται με τη διαμόρφωσή τους. Εξετάζει συγκεκριμένες θεωρίες όπως τη ψυχαναλυτική λογοτεχνική θεωρία, τον δορισμό, τον μετα-δορισμό, τη μετα-αποικιακή θεωρία, την αποδόμηση, τις πολιτισμικές σπουδές, και τη Μαρξιστική κριτική, αντλώντας ταυτόχρονα υλικό από συναφείς επιστημονικούς κλάδους (ανθρωπολογία, ψυχολογία, πολιτική θεωρία, κοινωνιολογία, γλωσσολογία και φιλοσοφία). Βασικός στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με μεθοδολογικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο λογοτεχνικό κείμενο.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Νεοελληνική Μετρική

Κωδικός μαθήματος: BNE 141

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 10378

Διδάσκων: Βουτουρής Παντελής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζονται τα νεοελληνικά παραδοσιακά μέτρα, οι επιδράσεις της ιταλικής, κυρίως, στιχουργίας στην ποίηση του 19ου αιώνα, η μετάβαση από τον ελευθερωμένο στο σύγχρονο ελεύθερο στίχο.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ο Αιώνας του Ιουστινιανού

Κωδικός μαθήματος: BNE 211

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12423

Διδάσκων: Αγαπητός Παναγιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα προσφέρει μια πανοραμική επισκόπηση της λογοτεχνίας του έκτου αιώνα. Θα συζητηθούν κείμενα της κοσμικής και εκκλησιαστικής ιστοριογραφίας (Προκόπιος, Αγαθίας, Μαλάλας, Ευάγγριος), έργα πολιτικής ιδεολογίας (Αγαπητός Διάκονος), ποίηση (Αγαθίας, Παύλος Σιλεντιάριος, Διόσκορος), γεωγραφία (Κοσμάς Ινδικοπλεύστης), υμνογραφία (Ρωμανός), θεολογία (Ψευδοδιονύσιος Αρεοπαγίτης), αγιολογία (Κύριλλος Σκυθοπόλεως, Μάρκος Διάκονος, Νικόλαος Νέας Σιών), φιλοσοφία (Μαρίνος, Δαμάσκιος, Ιωάννης Φιλόππος) και αστρονομία (Στέφανος Φιλόσοφος). Έμφαση θα δοθεί στη μίξη των ειδών, στη συνύπαρξη διαφορετικών υφολογικών επιπέδων, τον αμφίδρομο διάλογο «ελληνικού» και «χριστιανικού», την αισθητική της «κορυφωτικής εντύπωσης» και τη διαμόρφωση ενός ιδιαίχοντος, «συγκεντρωτικού και καθολικού», κοσμοείδωλου που είναι πια ο βυζαντινός πολιτισμός.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Πρώιμη Νεοελληνική Πεζογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 238

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12424

Διδάσκων: Καπλάνης Τάσος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ποιο είναι το πρώτο νεοελληνικό μυθιστόρημα; Η συνηθέστερη απάντηση που έδινε μέχρι πρόσφατα η νεοελληνική φιλολογική έρευνα ήταν: τα *Φιλοθέου πάρεργα* (ένα ημιτελές, αρχαιόγλωσσο έργο του Νικολάου Μαυροκορδάτου που πρέπει να γράφτηκε ανάμεσα στα 1716-1719). Η απάντηση αυτή είναι από πολλές απόψεις άστοχη, όπως θα έχουμε την ευκαιρία να διαπιστώσουμε στο μάθημα, παραμένει, ωστόσο, ενδεικτική της γενικότερης τάσης της νεοελληνικής έρευνας να υποτιμά την «προϊστορία» της: καθώς οι πρωιμότερες φάσεις της νεοελληνικής λογοτεχνικής παραγωγής γενικά αγνοούνται, υπάρχει διάχυτη η αίσθηση ότι η νεοελληνική λογοτεχνία περίπου «εφευρίσκεται» το 19ο, το πολύ-πολύ το 18ο αιώνα, κάτι που ασφαλώς δεν ισχύει.

Η συγκεκριμένη παράδοση, με τη βοήθεια των δύο δίτομων ανθολογιών της πρώιμης νεοελληνικής πεζογραφίας του Γ. Κεχαγιόγλου, θα προσπαθήσει να αναιρέσει αυτή τη γενική εικόνα: αφού διευκρινιστούν ορισμένα βασικά γραμματολογικά και θεωρητικά ζητήματα (Τι σημαίνει «πρώιμη νεοελληνική» λογοτεχνία; Ισχύει η ταύτιση πεζογραφία = μυθοπλασία; Τι εννοούμε όταν λέμε «αφηγηματικός» πεζός λόγος; Ποια είναι τα είδη του;), θα επιχειρηθεί να δοθεί μέσα από την πλούσια ανθολόγηση μια όσο το δυνατόν συνολικότερη άποψη του πρώιμου νεοελληνικού αφηγηματικού πεζού λόγου από τις πρώτες εμφανίσεις του μέχρι το 1830 περίπου, περιλαμβάνοντας και κυπριακά κείμενα.

Στο μάθημα δε θα υπάρξει ενδιάμεση εξέταση. Αντ' αυτής οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα κληθούν να συμμετέχουν ενεργά στις παραδόσεις με παρουσιάσεις, ενώ στοιχεία για την τελική εξέταση, που θα έχει περιορισμένη ύλη και ερευνητική στόχευση, θα δοθούν στο πρώτο μάθημα.

Βασική βιβλιογραφία:

1. Γιώργος Κεχαγιόγλου (επιμ.), *Πεζογραφική ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος*, 2 τόμοι, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης/Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 2001
2. Γιώργος Κεχαγιόγλου (επιμ.), *Η παλαιότερη πεζογραφία μας: από τις αρχές της ως τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. 15ος αιώνας-1830*, 2 τόμοι, Αθήνα: Σοκόλης, 1999

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Οι ερωτικές μυθιστορίες σε δημώδη γλώσσα (13ου/14ου αι.):
εκεί που η Ανατολή συναντάει την Δύση

Κωδικός μαθήματος: BNE 241

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12427

Διδάσκων: Zaccagni Gaia

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Την Ύστερη Βυζαντινή Εποχή υπάρχει και λογοτεχνική παραγωγή σε δημώδη γλώσσα με σκοπό την τέρψη, η οποία απευθύνεται όχι μόνο στην αριστοκρατία, αλλά και στα αστικά στρώματα. Πρόκειται για τη παραγωγή μυθιστοριών ερωτικού περιεχομένου, που συνεχίζουν την παράδοση του ελληνιστικού μυθιστορήματος εμπλουτίζοντας το με νέα στοιχεία, ενδεχομένως και υπό την επίδραση δυτικών ή ανατολικών έργων...

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Βυζαντινών και
Νεοελληνικών Σπουδών

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Νεοελληνική Ποίηση την Εποχή του Διαφωτισμού

Κωδικός μαθήματος: BNE 255

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12266

Διδάσκων: Χατζηπαναγιώτη Ιουλία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Διονύσιος Σολωμός

Κωδικός μαθήματος: BNE 274

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12267

Διδάσκων: Δημουλά Βασιλική

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό θα μελετήσουμε κεντρικά έργα του ποιητή Διονύσιου Σολωμού, και οπωσδήποτε: *Ύμνος εις την ελευθερίαν, Ο Λάμπρος, Η Γυναίκα της Ζάκυνθος, Ο Κρητικός, Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι, Ο Πόρφυρας, Carmen Seculare*. Καθοριστικοί για τη μελέτη του Σολωμικού έργου θα είναι οι άξονες: το εκδοτικό πρόβλημα, Ιταλική και Ελληνική γλώσσα, Νεοκλασικισμός και Ρομαντική ποιητική, ειδολογικά ζητήματα, θρησκεία, η λογοτεχνία και το κακό, τα «μετακινούμενα» θέματα στο Σολωμικό έργο, η έννοια του εθνικού και η εξέλιξή της, η πρόσληψη του Σολωμού, η κανονικοποίηση του Σολωμού ως «εθνικού ποιητή».

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ηθογραφικό Διήγημα 1880-1900

Κωδικός μαθήματος: BNE 285

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12268

Διδάσκων: Βουτουρής Παντελής

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στη νεοελληνική πεζογραφία μπορούμε να διακρίνουμε μια πλούσια ηθογραφική παράδοση, η οποία ξεκινά από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα και συνεχίζεται, με διάφορους τρόπους, ως τον 20^ο αιώνα. Σ' αυτήν την αφηγηματική περιοχή εκδηλώνονται ποικίλες ηθογραφικές εκδοχές ('σατιρική', 'κοινωνιστική', 'βουκολική', 'ψυχογραφική'). Στο πλαίσιο των μαθημάτων θα επιχειρηθεί καταρχήν η θεωρητική αποσαφήνιση και η οριοθέτηση της ηθογραφικής πεζογραφίας και θα εξεταστούν ορισμένα χαρακτηριστικά ηθογραφικά κείμενα (του Γ. Βυζυηνού, του Αλ. Παπαδιαμάντη, του Α. Καρκαβίτσα κ.α.

- Γλώσσα και ηλικία: 'η γλώσσα των νέων'.
- Γλώσσα και φύλο: το φαινόμενο του γλωσσικού σεξισμού
- Το επικοινωνιακό συμβάν. Τρόποι συμμετοχής στην επικοινωνία. Τρόποι προσφώνησης. Γλώσσα και ευγένεια

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Βυζαντινή Ιστοριογραφία ως λογοτεχνία

Κωδικός μαθήματος: BNE 323

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12426

Διδάσκων: Hinterberger Martin

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ιστοριογραφία είναι το γραμματειακό είδος στο οποίο οι Βυζαντινοί έχουν να επιδείξουν έργα παγκόσμιας φήμης. Στο μάθημα θα παρουσιαστούν τα πιο σημαντικά βυζαντινά ιστοριογραφικά έργα και θα ερμηνευθούν αποσπάσματα από έργα που καλύπτουν και τις τρεις περιόδους της βυζαντινής λογοτεχνίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα χαρακτηριστικά που καθιστούν αυτά τα κείμενα λογοτεχνικά. Τα αποσπάσματα θα ερμηνεύονται στην τάξη με τη συμμετοχή των φοιτητών οι οποίοι θα τα έχουν προετοιμάσει με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας που θα τους δοθεί στην αρχή του εξαμήνου.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η ελευθέρωση της μορφής. Το σχήμα παράδοση/ανανέωση στην ελληνική ποίηση της καμπής του 19^{ου}-20^{ου} αιώνα

Κωδικός μαθήματος: BNE 342

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12269

Διδάσκων: Αφροδίτη Αθανασοπούλου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα παρακολουθεί την εξέλιξη της νεοελληνικής μετρικής από τον παραδοσιακό έμμετρο στίχο στον «ελευθερωμένο» και τελικά στον «ελεύθερο», με επίκεντρο τις μορφικές καινοτομίες του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα. Περιλαμβάνει δύο θεματικές ενότητες.

Η πρώτη είναι μια εισαγωγή στις έννοιες της μετρικής και της μετρικολογίας, στα είδη των στίχων και στα προβλήματα της ορολογίας· ειδική αναφορά γίνεται στα δύο συστήματα μέτρησης της νεοελληνικής στιχουργίας, στο «έντεχνο» και στο «δημοτικό», με συγκεκριμένα παραδείγματα από την έμμετρη νεοελληνική ποίηση, επώνυμη και ανώνυμη.

Η δεύτερη ενότητα εξετάζει τους μετρικούς πειραματισμούς ελλήνων ποιητών στο μεταίχμιο 19ου - 20ού αι. Στόχος της ανάλυσης είναι να καταδείξει ότι η καινοτομία του «ελευθερωμένου» στίχου που προωθούν οι ποιητές της περιόδου αυτής –και που θα οδηγήσει με τη σειρά της στον «ελεύθερο» στίχο της γενιάς του '30 και της νεότερης ελληνικής ποίησης εν γένει– στηρίζεται στην *ταυτόχρονη* χρήση των δύο συστημάτων μέτρησης της παραδοσιακής νεοελληνικής στιχουργίας

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Το φανταστικό στη νεότερη πεζογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 347

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12270

Διδάσκων: Δημουλά Βασιλική

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό θα παρουσιαστεί η θεωρία του φανταστικού είδους στη λογοτεχνία και η συνάφειά της με κείμενα της Νεοελληνικής μεταπολεμικής πεζογραφίας, κυρίως του Νίκου Καχτίτση. Στη θεμελιώδη του μελέτη *Εισαγωγή στη Φανταστική λογοτεχνία*, ο Tzvetan Todorov θεωρεί ότι το φανταστικό εξαρτάται από το δισταγμό του (υπονοουμένου) αναγνώστη ως προς τον υπερφυσικό ή μη χαρακτήρα των αφηγούμενων γεγονότων. Το θεωρητικό υπόβαθρο του μαθήματος θα συμπληρωθεί με τη σχέση του φανταστικού με το ανοίκειο (Freud), την αγωνία (Lacan) και το αποτρόπαιο (Kristeva). Με άξονα τις παραπάνω διαστάσεις, αλλά και την ανατρεπτικότητα της φανταστικής λογοτεχνίας σε σχέση με τα ιδεολογικά, πολιτικά και πολιτισμικά της συμφραζόμενα, θα εστιάσουμε στην πεζογραφία, τη δημοσιογραφική δραστηριότητα και την αλληλογραφία του Νίκου Καχτίτση.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη ποίηση του Σεφέρη

Κωδικός μαθήματος: BNE 362

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12272

Διδάσκουσα: Αλεξάνδρα Σαμουήλ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Ο Σεφέρης και η συνομιλία το με την ελληνική ποιητική παράδοση.
- Ο Σεφέρης και η συνομιλία του με τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό.
- Ο Σεφέρης ως θεωρητικός και κριτικός της λογοτεχνίας.
- Ο πεζογράφος Σεφέρης
- Ο Σεφέρης και οι ποιητές των μεταγενέστερων γενεών

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Εισαγωγή στη Νεοελληνική Μεταπολεμική Ποίηση

Κωδικός μαθήματος: BNE 364

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12273

Διδάσκων: Πιερίης Μιχάλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Μεθοδολογία, εργογραφικά – βιβλιογραφικά
- Εισαγωγή στην ελληνική μεταπολεμική ποίηση. Ζητήματα γενεών (πρώτη, δεύτερη. κλπ) Περιοδολόγηση. Ιστορικό πλαίσιο. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι (για μian ανθολογία ελληνικής μεταπολεμικής ποίησης).
- Ζητήματα ποιητικής και θεματικής.
- Οι πρόδρομοι: Καβάφης, Καρυωτάκης, Σεφέρης
- Άρη Αλεξάνδρου, Μανόλης Αναγνωστάκης, Ελένη Βακαλό, Νάνος Βαλαωρίτης, Γιάννης Δάλλας, Δημήτρης Δούκαρις, Έκτωρ Κακναβάτος, Νίκος Καρούζος, Μιχάλης Κατσαρός, Κλείτος Κύρου, Τάσος Λειβαδίας, Παντελής Μηχανικός, Θεοδόσης Νικολάου, Δημήτρης Παπδίτσας, Ανδρέας Παστελλάς, Τίτος Πατρίκιος, Γιώργης Παυλόπουλος, Μίλτος Σαχτούρης, Τάκης Σινόπουλος.
- Παρουσίαση Θεμάτων για σεμιναριακές εργασίες των φοιτητών.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Γυναικεία Αγιότητα

Κωδικός μαθήματος: BNE 403

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 12425

Διδάσκουσα: Κωνσταντίνου Σταυρούλα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η λογοτεχνική αναπαράσταση της γυναικείας αγιότητας διαφοροποιείται σε σημαντικό βαθμό από εκείνη της ανδρικής. Σε σύγκριση με τους άνδρες οι ηρωίδες της βυζαντινής αγιολογικής γραμματείας εμφανίζονται να έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά και να ακολουθούν διαφορετικούς δρόμους άμεσα συνδεδεμένους με το κοινωνικό τους φύλο προκειμένου να πλησιάσουν το θείο και να αποκτήσουν το στέφανο της αγιότητας. Στο πλαίσιο αυτού του σεμιναρίου θα εξετάσουμε μέσα από τη μελέτη ποικίλων κειμένων διαφορετικών εποχών τη λογοτεχνική κατασκευή της γυναικείας αγιότητας, τα βασικά της χαρακτηριστικά, τη σχέση της με την ανδρική και τις ιδεολογικές της προεκτάσεις.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Ιστορία του Δεκαπεντασύλλαβου

Κωδικός μαθήματος: BNE 439

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 12275

Διδάσκουσα: Σαμουήλ Αλεξάνδρα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζεται η εξέλιξη του πολιτικού στίχου από το δημοτικό τραγούδι έως τη γενιά του '30. Η μελέτη του στίχου αυτού στο δημοτικό τραγούδι επικεντρώνεται βασικά στην «αρχή της ισομετρίας», στον «ισομετρικό παραλληλισμό και στην ισομετρική ταλάντευση», στις «φόρμουλες» και στα «τριμερή και τετραμερή χνάρια που παρατηρούνται στον δεκαπεντασύλλαβο της δημοτικής παράδοσης. Τα σχήματα αυτά εξετάζονται και στον δεκαπεντασύλλαβο της κρητικής Αναγέννησης κυρίως όμως η μελέτη του στίχου σε αυτήν την περίοδο επικεντρώνεται στην απόκλιση από τα παραπάνω σχήματα και συνεπώς στην εξέταση του φαινομένου του διασκελισμού, και των τονικών σχημάτων. Ιδιαίτερα εξετάζεται το φαινόμενο της συνίζησης, της έκθλιψης και της χασμωδίας, πράγμα που οδηγεί στον επόμενο σταθμό για την μελέτη του δεκαπεντασύλλαβου, στο ώριμο έργο του Σολωμού. Τέλος μελετάται η συμβολή του Παλαμά στην εξέλιξη του στίχου, δηλαδή η κατάργηση της μεσαίας τομής ο «τριμερείς στίχοι» και ο «σπασμένος στίχος», καθώς και η σχέση του παλαμικού δεκαπεντασύλλαβου με εκείνους των Σικελιανού, Βάρναλη, Καρυωτάκη, Σεφέρη και Ρίτσου.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Διδακτική της Λογοτεχνίας

Κωδικός μαθήματος: BNE 440

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 12276

Διδάσκουσα: Αθανασοπούλου Αφροδίτη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο επικεντρώνεται σε ζητήματα διδακτικής της λογοτεχνίας, συναρμόζοντας την ακαδημαϊκή φιλολογική γνώση περί τη λογοτεχνία με την εμπράγματη εφαρμογή της στη διδακτική πράξη. Στόχος είναι η κατάλληλη ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος με επαρκώς καταρτισμένους νέους φιλολόγους, οι οποίοι οφείλουν να διδάξουν το μάθημα σύμφωνα με τους αυστηρούς μεθοδολογικούς όρους που επιτάσσει η έγκυρη επιστημονική γνώση γύρω από το αντικείμενο, και όχι με τον ιμπρεσιονισμό του εμπειρισμού που αποτελεί μία από τις κακοδαιμονίες της «σχολικής» λογοτεχνίας έως σήμερα.

Για τον σκοπό αυτό στο σεμινάριο θα τεθούν καταρχάς ζητήματα όπως το αν η λογοτεχνία είναι διδακτική, η έννοια του λογοτεχνικού «γραμματισμού», οι στόχοι και οι σκοποί της εγκύκλιας λογοτεχνικής παιδείας, καθώς και η βαθμιαία «σπειροειδής» οργάνωσή της ανάλογα με την ηλικία (ψυχογνωστική ωρίμανση) του μαθητικού πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό, θα μελετηθεί το νέο Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τη Λογοτεχνία που ισχύει από φέτος στη δημόσια εκπαίδευση της Κύπρου, ώστε να υπάρξει άμεση ενημέρωση ως προς τις νέες απαιτήσεις του λογοτεχνικού μαθήματος στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Το ερευνητικό βάρος θα πέσει, εύλογα, σε ζητήματα διδακτικής μεθοδολογίας (ειδολογική, γραμματολογικο-ιστορική, διαθεματική προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων), όπως επίσης στο θέμα των εγχειριδίων ή «ανθολογίων» λογοτεχνίας, και της αξιολόγησης (ανατροφοδότησης) της παρεχόμενης γνώσης μέσω εξεταστικών φυλλαδίων. Οι φοιτητές/-τριες θα κληθούν να προτείνουν συγκεκριμένες ιδέες γύρω από τα ζητήματα αυτά και να παρουσιάσουν ενδεικτικά σχέδια διδασκαλίας στο πνεύμα του νέου Αναλυτικού

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Υπερρεαλισμός και ψυχανάλυση

Κωδικός μαθήματος: BNE 441

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 1227

Διδάσκουσα: Δημουλά Βασιλική

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του σεμιναρίου είναι η διερεύνηση της σύνθετης και αμφίθυμης σχέσης του υπερρεαλιστικού κινήματος με την ψυχανάλυση, τόσο από ιστορική όσο και από θεωρητική σκοπιά. Τα παραδείγματά μας από τον Ελληνικό χώρο θα είναι ο Ανδρέας Εμπειρικός και ο Νικόλας Κάλας. Κεντρικοί άξονες της συζήτησης: η αυτόματη γραφή, το όνειρο, το ασυνείδητο, η σεξουαλικότητα, η επιθυμία, η αναπαράσταση του γυναικείου σώματος, η διασταύρωση ψυχανάλυσης και μαρξισμού στο θεωρητικό και λογοτεχνικό έργο βασικών εκπροσώπων του υπερρεαλιστικού κινήματος.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Η Μοναστηριακή Οργάνωση

Κωδικός μαθήματος: BNE 539

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 12278

Διδάσκων: Hinterberger Martin

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εξετάζει την οργάνωση της καθημερινής μοναστηριακής ζωής και τα οικονομικά και πνευματικά της θεμέλια, όπως αυτά προκύπτουν κυρίως από τα μοναστηριακά τυπικά, αλλά και από τους βίους αγίων και άλλα κείμενα. Εξετάζεται ο ρυθμός της καθημερινής ζωής (ώρες προσευχής, ύπνου και εργασίας, κατανομή εργασιών), αλλά και η διαχείριση της υλικής βάσης της μοναστηριακής ζωής, κυρίως της ακίνητης περιουσίας, και οι τάσεις ανάμεσα σε μια ιδεατή ζωή αφιερωμένη στο Θεό και τις ανάγκες συνδιαλλαγής με τον υπόλοιπο κόσμο.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Αναπαραστάσεις του Θανάτου

Κωδικός μαθήματος: BNE 557

BNE Π.Μ.: 9

MAM: 12279

Διδάσκων: Αγαπητός Παναγιώτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο σεμινάριο εξετάζονται οι τρόποι αναπαράστασης του θανάτου στη βυζαντινή λογοτεχνία και οι ποικίλες ιδεολογικές παράμετροι της αναπαράστασης αυτής σε διαφορετικές περιόδους της βυζαντινής ιστορίας. Σε συνάρτηση προς τις θεολογικές απόψεις των Βυζαντινών, τη λειτουργική πράξη, αλλά και τηναπεικόνιση του θανάτου στη βυζαντινή τέχνη, μελετώνται κείμενα από ένα ευρύ ειδολογικό φάσμα, όπως έργα της νεκρικής λογοτεχνίας (επιτάφιοι λόγοι και μονωδίες, επιτύμβια επιγράμματα, θρήνοι), υμνογραφικά έργα, ιστοριογραφικά και αγιολογικά κείμενα, μυθιστορηματικές και επικές διηγήσεις, διαθήκες.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Λογοτεχνία και Εικόνα: από τα Εικονογραφημένα Χειρόγραφα στα Εικονομυθιστορήματα

Κωδικός μαθήματος: BNE 641

BNE Π.Μ.: 10

MAM: 12280

Διδάσκων: Καπλάνης Τάσος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ποια είναι η σχέση λόγου και εικόνας στα έργα που μεταχειρίζονται και τα δύο μέσα για να μεταφέρουν το νόημα στους αποδέκτες τους; Το σεμινάριο θα εστιάσει στο ενδιαφέρον αυτό ζήτημα που στην ελληνική βιβλιογραφία παραμένει ελάχιστα διερευνημένο. Η θεωρητική προσέγγιση θα στηριχτεί στους σχετικούς προβληματισμούς της ξενόγλωσσης (αγγλικής) βιβλιογραφίας εξετάζοντας διάφορες πτυχές της σχέσης κειμένου-εικόνας (η εικόνα υπηρετεί, συμπληρώνει, αναπληρώνει ή υπονομεύει το κείμενο, την αφήγηση, το είδος, κοκ.), ενώ το πεδίο εφαρμογής της θεωρίας θα είναι ευρύ: από τα εικονογραφημένα χειρόγραφα της υστεροβυζαντινής εποχής και τις νεότερες έντυπες εκδόσεις με εικονογραφικό υλικό μέχρι τα σύγχρονα εικονομυθιστορήματα.

Μετά τη γενική, θεωρητική και ιστορική, επισκόπηση, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα κληθούν να μελετήσουν πώς αποτυπώνονται οι θεωρητικοί προβληματισμοί σε νεοελληνικά έργα **της επιλογής τους**, που θα είναι όλα εύκολα προσβάσιμα είτε στο διαδίκτυο είτε σε έντυπη μορφή (όπως για παράδειγμα ο *Ερωτόκριτος* του Λονδίνου ή του χειρογράφου Πετράκη). Η έκταση των εργασιών που θα παραδώσουν το αργότερο μέχρι το τέλος της εξεταστικής δε θα ξεπερνάει τις 3000-3500 λέξεις (= **10-12 σελίδες**).

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Νεοελληνική Επιστολογραφία

Κωδικός μαθήματος: BNE 654

BNE Π.Μ.: 10

MAM: 12281

Διδάσκουσα: Χατζηπαναγιώτη Ιουλία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του σεμιναρίου αποτελεί η νεοελληνική επιστολογραφία από το 1625, έτος έκδοσης της κανονιστικής πραγματείας Έκθεσις περί επιστολικών τύπων του Θεόφιλου Κορυδαλλέα, μέχρι το 1843, χρονιά κατά την οποία εκδόθηκε το Επιστολάριον του μυθιστοριογράφου Γρηγόριου Παλαιολόγου. Η νεοελληνική επιστολογραφία θα εξεταστεί συγκριτικά, μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής επιστολογραφίας, και μέσω μίας διεπιστημονικής προσέγγισης. Το σεμινάριο θα εξετάσει ζητήματα που αφορούν γενικά στην επιστολή ως γραμματειακό είδος: την ιστορία του είδους και τη σχέση του με τη Ρητορική, τους ποικίλους τύπους επιστολών και τα χαρακτηριστικά τους, την εμφάνιση της ιδιωτικής επιστολής, τη λειτουργία της αλληλογραφίας ως μέσου διαμόρφωσης μίας αστικής δημοσιότητας, τη χρήση του είδους της επιστολής από τη λογοτεχνία και την εμφάνιση του επιστολικού μυθιστορήματος. Παράλληλα με τα θεωρητικά αυτά ζητήματα θα εξεταστούν τα πολιτισμικά ιστορικά δεδομένα, δηλ. οι πρακτικές προϋποθέσεις της συγγραφής και της διακίνησης επιστολών κατά τους αιώνες που θα μας απασχολήσουν. Από τα παραπάνω γενικότερα θέματα το σεμινάριο θα κινηθεί σε ειδικότερα ζητήματα, προσεγγίζοντας την αλληλογραφία λογίων και λογοτεχνών του 17ου, 18ου και 19ου αιώνα (π.χ. Σκούφος, Γόρδιος, Ε. Βούλγαρης, Μαριώρα Ρίζου, Καλλίνικος Γ', Ψαλίδας, Κοραής, Βηλαράς, Σακελλάριος, Κ. Οικονόμος, Σολωμός κ.α.). Επιστολές λογίων και λογοτεχνών θα αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης με στόχο αφενός να διερευνηθούν τα μορφικά, δομικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά τους και η πιθανή τους σχέση με κανονιστικές πραγματείες περί επιστολογραφίας, αφετέρου να εξεταστεί το περιεχόμενό τους (ιδέες, μοτίβα, πηγές, διακειμενικές σχέσεις κ.λπ.) αλλά η αξία τους ως ιστορικές πηγές.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Βυζαντινών και
Νεοελληνικών Σπουδών

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Ρυθμός και Μουσικότητα στην Νεότερη Ποίηση

Κωδικός μαθήματος: BNE 672

BNE Π.Μ.: 10

ΜΑΜ: 12282

Διδάσκουσα: Πιερής Μιχάλης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Τα λογοτεχνικά περιοδικά του 20ού αιώνα

Κωδικός μαθήματος: BNE 674

BNE Π.Μ.: 10

MAM: 12428

Διδάσκουσα: Αμπατζοπούλου Φραγκίσκη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τα λογοτεχνικά περιοδικά διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο στα πολιτιστικά δρώμενα και στη διαμόρφωση των λογοτεχνικών εξελίξεων. Μέσα από αυτά εισάγονται τα κυρίαρχα ρεύματα και κινήματα στην ποίηση και την πεζογραφία, ενώ η ποικίλη ύλη που δημοσιεύουν συντείνει επίσης στη πνευματική διαμόρφωση του αναγνωστικού κοινού. Στα περιοδικά παρακολουθούμε την πρώτη εμφάνιση και την εξέλιξη των σημαντικών λογοτεχνών μας, ενώ τα αφιερωματικά τεύχη των περιοδικών σε αναγνωρισμένους συγγραφείς και θέματα αποτελούν σημαντικό βοήθημα για τον ερευνητή.

Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου έχει εξασφαλίσει 86 σειρές ελληνικών λογοτεχνικών περιοδικών από τον 19ο αιώνα και το πρώτο μισό του 20ού (1831-1943), ψηφιοποιημένων από το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (Ε.Λ.Ι.Α.).

Στο μεταπτυχιακό σεμινάριο θα ασχοληθούμε με τα περιοδικά του 20ού αιώνα στην Ελλάδα και την Κύπρο και θα επιχειρήσουμε την κριτική παρουσίαση των κυριότερων από αυτά. Θα διερευνήσουμε τους παράγοντες που οδήγησαν στη δημιουργία τους, θα εξετάσουμε τους κύριους συντελεστές τους και θα επιχειρήσουμε την αξιολόγηση της ύλης τους και την συμβολή τους στην πνευματική ζωή, μέσα σε μια προσπάθεια να αξιοποιηθεί το ανεκτίμητο υλικό που προσφέρουν στον νέο ερευνητή.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Γλωσσικά επίπεδα

Κωδικός μαθήματος: ΓΕΠ 120

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12291

Διδάσκουσα: Αγγουράκη Γεωργία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα αυτό δίνεται έμφαση στη μελέτη της γλώσσας ως συστήματος. Εστιάζοντας στην περιγραφή και ερμηνεία του γλωσσικού υλικού, παρουσιάζονται οι τέσσερις κλάδοι της Θεωρητικής Γλωσσολογίας, οι οποίοι αντιστοιχούν στα τέσσερα επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας: Φωνολογία, Μορφολογία, Σύνταξη και Σημασιολογία. Οι φοιτητές εξασκούνται στην επίλυση απλών προβλημάτων/ ασκήσεων σε κάθε ένα από τα τέσσερα επίπεδα.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Κοινωνιογλωσσολογία (Sociolinguistics)

Κωδικός μαθήματος: ΓΕΠ 140

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 12292

Διδάσκουσα: Καρυολαίμου Μαριλένα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει στόχο να εισαγάγει τους φοιτητές στις βασικές έννοιες της κοινωνιογλωσσολογίας και να παρουσιάσει τους κύριους άξονες του κοινωνιογλωσσολογικού ενδιαφέροντος και τις κύριες μεθόδους ανάλυσης της γλώσσας. Πιο συγκεκριμένα εντοπίζει τις καινοτομίες που εισάγει η κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση σε σχέση με την κυρίαρχη γλωσσολογική αντίληψη για τη γλώσσα, τη μελέτη της γλώσσας εν περιστάσει και την κοινωνική στράτευση των κοινωνιογλωσσολογικών ερευνών. Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στην έννοια της γλωσσικής κοινότητας και στις προσπάθειες τυποποίησης των γλωσσικών κοινοτήτων, εξετάζοντας τα φαινόμενα της πολυγλωσσίας, της διγλωσσίας και της διφυΐας καθώς και τις σχέσεις κυριαρχίας που δημιουργούνται ανάμεσα στις διάφορες γλωσσικές ποικιλίες με έμφαση στις μειονοτικές γλώσσες. Υπογραμμίζοντας την κυρίαρχη θέση της δι/πολυγλωσσίας στις ανθρώπινες κοινωνίες, θα παρουσιάσουμε τα φαινόμενα που προκύπτουν από την επαφή ανάμεσα σε διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες: το δανεισμό, την εναλλαγή κωδίκων, τη μείξη κωδίκων, τη θνησιγλωσσία, τη δημιουργία πίζιν και κρεολών καθώς και το φαινόμενο της ενδογλωσσικής ποικιλότητας ή διακύμανσης το οποίο θα συσχετίσουμε με τις έννοιες της κοινωνικής τάξης, του κοινωνικού δικτύου, του γένους και του ύφους, καθώς και με τη διαδικασία αναπροσαρμογής. Τέλος, θα αναφερθούμε στη σχέση γλώσσας και ταυτότητας, γλώσσας και έθνους και στις γλωσσικές στάσεις ή τη γλωσσική φαντασίωση και τον τρόπο που καθορίζουν τις επιλογές των ομιλητών.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Φωνητική

Κωδικός μαθήματος: ΓΕΠ 210

BNE Π.Μ.: 5

MAM: 11418

Διδάσκουσα: Κατσογιάννου Μαριάννα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το αντικείμενο της φωνητικής είναι η μελέτη των φθόγγων, δηλαδή των ήχων της ανθρώπινης ομιλίας, η οποία, στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύεται από δύο απόψεις: την αρθρωτική και την ακουστική. Στην πρώτη περίπτωση εξετάζουμε πώς παράγεται ο ήχος της φωνής από τα διάφορα φωνητικά όργανα του ανθρώπου, στη δεύτερη μελετάμε τα φυσικά χαρακτηριστικά των ήχων από τους οποίους αποτελείται η ομιλία. Το μάθημα απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές που ενδιαφέρονται για την επιστήμη της γλωσσολογίας ή για τη διδακτική των γλωσσών, αλλά και σε όσους επιθυμούν να αποκτήσουν βασικές γνώσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν σε πιο ειδικές εφαρμογές όπως η ορθοφωνία, η λογοθεραπεία και οι τεχνολογίες σύνθεσης και αναγνώρισης φωνής. Η συμμετοχή στο μάθημα προϋποθέτει εξοικείωση με τις βασικές έννοιες ανάλυσης της γλώσσας και της (προφορικής) επικοινωνίας, ζητήματα τα οποία διδάσκονται στα εισαγωγικά μαθήματα γλωσσολογίας. Δίνεται έμφαση στη φωνητική περιγραφή της ελληνικής, το αντικείμενο του μαθήματος όμως δεν παύει να είναι η γενική φωνητική και όχι οι εφαρμογές σε συγκεκριμένη γλώσσα.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Σύνταξη

Κωδικός μαθήματος: ΓΕΠ 240

ΒΝΕ Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 12293

Διδάσκουσα: Αγγουράκη Γεωργία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αναλύει τους στόχους της σύγχρονης συντακτικής θεωρίας, τα επίπεδα επάρκειας γραμματικών και την έννοια της *καθολικής γραμματικής*. Γίνεται συστηματική παρουσίαση του μοντέλου *Κυβέρνησης* και της *Αναφορικής Σύνδεσης* (Chomsky 1981). Βασική επιδίωξη του μαθήματος είναι να δείξει πώς το πέρασμα από περιγραφικά σε ερμηνευτικά μοντέλα συντακτικής θεωρίας οδήγησε από τη Γραμματική της Φραστικής Δομής σε διαδοχικές μορφές Γενετικής Μετασχηματιστικής Γραμματικής. Δίδεται έμφαση στην εξέλιξη από συστήματα κανόνων σε συστήματα αρχών.

Ακαδημαϊκό έτος 2011-12 / ΕΑΡΙΝΟ εξάμηνο

Τίτλος μαθήματος: Διαλεκτολογία

Κωδικός μαθήματος: ΓΕΠ 270

ΒΝΕ Π.Μ.: 5

ΜΑΜ: 12294

Διδάσκουσα: Καρυολαίμου Μαριλένα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τους κυριότερους προβληματισμούς της γλωσσολογικής έρευνας που ασχολείται με τις γεωγραφικές ποικιλίες και να βοηθήσει τους φοιτητές να εξοικειωθούν με τις μεθόδους διερεύνησης των διαλεκτικών φαινομένων. Αρχικά, αναλύεται η διάκριση ανάμεσα σε «διάλεκτο» και «γλώσσα» και η γλωσσική και κοινωνική αιτίαση της διάκρισης αυτής και γίνεται αναφορά σε φαινόμενα διαλεκτικής «ενδυνάμωσης» και «αποδυνάμωσης». Παρουσιάζονται η παραδοσιακή διαλεκτολογική προσέγγιση, η γλωσσογεωγραφία, οι περιοχικοί κανόνες, η αστική διαλεκτολογία και ο τομέας της ανάδυσης νέων διαλέκτων. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στις ιδιαιτερότητες του ελληνόφωνου χώρου, σε παλαιότερες και νεότερες διαλεκτολογικές διακρίσεις και στην κατάσταση των ελληνικών διαλέκτων και ιδιωμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην κυπριακή διάλεκτο. Εξετάζεται ο ρόλος των διαλέκτων στην εκπαίδευση και γίνεται αποτίμηση πρόσφατων τάσεων που παρατηρούνται στον τομέα της διδασκαλίας διαλέκτων ή σε διάλεκτο. Τέλος, αναλύονται οι γλωσσικές στάσεις των ομιλητών απέναντι στο διαλεκτικό φαινόμενο και ο σχετικά πρόσφατος τομέας της αντιληπτικής διαλεκτολογίας.